

Versenyfutás az idővel – dr. Tóth Gergely értékmentő tevékenysége

Bocskai Rádió, Cleveland, 2022. november 27

By Dorgay Zsófia 2022. december 5.

Az időt rendkívül értékesnek tartja, minden percét gondosan beosztja. A Cleveland State Egyetem és a Florida Atlantic Egyetem nyelvi lektora, de a vendéglátóiparban is több mint tizenöt éves tapasztalata van. Mindegyik tevékenységéről külön beszélgetést lehetne folytatni, mi ezúttal mégis a magyar értékeket mentő fotózás iránti szenvedélyére voltunk kíváncsiak. Dr. Tóth Gergely célja megőrizni és bemutatni a magyar diaszpóra tárgyi emlékeit. Egy-egy túra alkalmával akár 13-14 ezer mérföldet is levezet, hogy elkészíthesse a képeket, félig nomád körülmények között, előkészített felszereléssel, gyakran sátorban, vagy akár autópályparkolóknak töltve az éjszakát, és olyan is volt már, hogy kerítéseken mászott át a cél érdekében. 2007 óta – kistelepülésektől a nagyvárosokig – több mint 90 ezer fényképet készített, amelyek mindegyike magyar emlékeket dokumentál.

Ezen emlékek legtöbbje vagy a XIX.-XX. sz. fordulója gazdasági kivándorlásának, illetve Trianonnak, majd két nagy emigrációs hullámnak (az 1945-ös illetve '56-os menekülés a kommunizmus elől) az eredménye, és olyan, a Kárpát-medencén kívüli területeket érint, ahol magyarok nagyobb számban éltek vagy élnek. Teljes magyar negyedek (Cleveland, New Brunswick, Fairfield, Detroit, Toledo, Lorain, New York, Toronto, Sao Paulo...) nyomait láthatjuk, de elszórtan, egyedül álló emlékekkel is találkozhatunk. – olvasható Gergely weboldalán. (www.magyarnegyed.com)

A kutató ötödik alkalommal vett részt az idei Magyar Kongresszuson, ahol bővebben beszélt az elmúlt 15 év tevékenységéről, és többek között Cleveland egykori magyar városrészeinek (Buckeye Road, Lorain Ave.) mai képét mutatta be. Clevelandben már sokszor járt fényképezés céljából, mostani látogatása idején, a Kongresszus vasárnap reggeli végeztével rögtön a Nyugat-Oldali Református Templomhoz ment belső képeket készíteni, aztán a Clevelandi Magyar Múzeumot látogatta meg, most itt van a stúdióban, innen pedig mindjárt indul tovább a kanadai oldalra, a régi fontos magyar központba, Wellandra, ottani veszélyeztetett magyar épületeket fényképezni.

Mára úgy érzi, kiforrott a koncepció, és olyan – minimális - felszereléssel tud dolgozni, amely elősegíti a minőségi eredményt. Kevés kivétellel saját anyagi forrásait használja, és nem melleleg az idejét szánja elsősorban az Észak-Amerika területén szórványban élő magyarság múltjának minél gazdagabb, átfogóbb bemutatására. Templomok, magyar házak, klubok, temetők, utcanévtáblák, '56-os emlékművek, Mindszenty emlékművek, magyar üzletek, vendéglők, sarokkövek, épületfeliratok jelennek meg leggyakrabban munkáin. Természetesen nem mindig egyszerű a dolga. Többször tapasztalta, ha csak egy-két héttel korábban érkezik egy helyszínre, akkor még állt volna az adott épület. Az ilyen esetek nem szegik kedvét, csak fokozzák elhivatottságát ebben a misszióban. A Hungary Foundation (HF) több ízben támogatta – teljesen vagy részlegesen - Gergely értékmentő útjait. A HF által elindított – HuGo nevű – applikáció adatbázisának nagy alapját jelentik az ő képei. (A HuGo kezdeményezésről

itt olvashat részletesebben: <https://www.bocskairadio.org/appra-magyar-hugo-a-magyar-labnyomok-gyujtohelye-amerikaban/>)

Az, hogy milyen számban, milyen állapotban maradnak meg ezek az objektumok és tárgyi emlékek, attól függ, van-e még az adott közösségben erő. Ez lehet anyagi, emberi, vagy szellemi erő. Attól függ, akad-e valaki, akinek egyáltalán eszébe jut, hogy XY-nak emléket állítsanak, vagy az adott épületet óvják. Az erő és a küzdeni akarás természetesen a közösség lélekszámának a függvénye is. Sok eset van, ami arról tanúskodik, ha teljesen szétszéled a lakosság (máshol találnak munkát, meghalnak az idősök), az épületek is idővel elporladnak, vagy épp átalakítják a környéket. Kiváló példa erre a Buckeye Road története.

Gergely fotózásai során szívesen hagyatkozik a helyi adatközlők elbeszéléseire, amikor rekonstruálni kezdi egy helyszín előéletét. Viszont nagyon érdekes tapasztalás számára, hogy sokszor a helyiek közül sem emlékeznek már egy-egy régebbi épületre. Clevelandben, a Clark Avenue-n van egy Hungária Hall, amit Kundtz Tivadar, a sok honfitársának is munkát adó századfordulós iparmágnás építtett a közösségnek. A clevelandiek nem említették ezt a történetet, így a tulajdonképpeni nyomozást Gergely folytatta le. Amikor épp nem fotóz, akkor utómunkákat végez, előkészíti a következő kb. öthetes útvonal állomáshelyeit, vagy éppen a nyomtatott történelmi forrásokat lapozza fel: *Évente több száz órát töltök azzal, hogy ott görnyedek a földre vagy megfelelő helyre tett lapok fölött a géppel, hogy megfelelő szögben és megvilágításban legyenek élesen lefényképezve ezek a dolgok. Ezek régi iratok, jegyzőkönyvek, meghívók, újságkivágások, évkönyvek, fényképek, kisebb tárgyi emlékek, amik megtöltik élettal az adott épületet. Elmondanak valamit az alapítókról, az ott lezajlott események résztvevőiről.*

(...) Mint már fentebb említettük, Gergely a Cleveland State University online magyar nyelvoktatásának egyik fontos szereplője. Január 13-ig jelentkezhetnek mindazok, akik

az alapoktól szeretnék elsajátítani a magyart. Mivel nem jelenléti oktatásról van szó, ezért bármilyen földrajzi távolságból be lehet kapcsolódni az órákra. Ezt mi sem bizonyítja jobban, mint az a tény, hogy az előző csoportokban voltak olyan lelkes tanulók, akik Japánból, Spanyolországból, Chiléből iratkoztak be. A hallgatói jogviszony nem feltétel, és életkorbeli megkötés sincs. Ha valaki szeretne visszatérni a gyökereihez a nyelvtanulás segítségével, családtörténet-kutatásba kezd, vagy az állampolgárság megszerzése a kitűzött célja – ez a kurzus alkalmas számára. További részleteket a CSU weboldalán találhatnak: artsandsciences.csuohio.edu/worldlanguages/wlcconted

A beszélgetés végén Gergely köszönetet mondott Nádas Jánosnak és Gabriellának, Pereszlényi Mártának és Somogyi Lélnek, hogy életben tartják a Magyar Kongresszust, és ez a 61. alkalom is kiválóra sikerült. A Magyar Kongresszus a magyar szellem egyik legfontosabb összejöveteli helye még ma is – fogalmazott.

Tisztelettel kérjük Önöket, amennyiben van olyan – akár régi, akár újabb – felvételük, amely magyarok által létrehozott tárgyi emlékeket ábrázol, küldjék el Gergelynek. Ha az adott emlékhez, épülethez, műalkotáshoz nevet, évszámot és történetet is tudnak kapcsolni, azt is közölgék. Gazdagítsuk közösen a gyűjteményt, és tárjuk fel a diaszpóra magyarlakta településeinek helytörténetét. Nem tudhatjuk, hogy a ma még látható emlékeink néhány év múlva is létezni fognak-e.

Elérhetőségek: www.magyarnegyed.com ; ogregt@yahoo.com

Dorgay Zsófia